

KUNSTITEOSTE TELLIMISE SEADUS

Seaduse preambulas või kusagil mujal võiks olla, et „seadus lähtub Eesti riigi kultuuripoliitika põhialustest”, või et sellega peetakse silmas „Eesti kunsti edendamist”.

(Eesti riigi kultuuripoliitika põhialused: Kultuuripoliitika põhieesmärgiks on tagada eesti rahvuskultuuri traditsioonide kestmine, vähemusrahvuste kultuuriautonomia toetamine ning professionaalse ja rahvakultuuri elujõulisus kõigis kultuurivaldkondades.)

Selgituseks:

kui vastavat märget ei tehtaks oleksid ideekonkursid on avatud kõigile Euroopa liidu liikmesmaade, ehk siis millegagi ei ole välistatud, et suuremaid ideekonkursse hakkavad võitma soomlased, taanlased, (poolakad, lätlased jne), nii nagu see juhtus arhitektuurikonkurssidega. (KUMU, ERM, RRR, EKA, uus raekoda jne – suured projekteerimisrahad kallatakse Euroopasse mingit Eesti arhitektuuri edendamist ei toimu)

Kultuuri-sfääris on proteksionism teatud määral vajalik ja õigustatud. Seadus tehakse ju eesti riigi raha suunamiseks eesti kunstnikele, mitte Euroopa töötute kunstnike toetuseks.

Vältida tuleb süüdistust proteksionismis ja sellepärast ei saa seda otse fikseerida, kuid viide Eesti professionaalse kunsti edendamisele võib osutada edaspidi hädavajalikuks toeks konkursi tingimuste tegijaile.

Rahvusvahelistena võiks välja kuulutada ainult väga suurte projektidega kaasnevad kunstihanked, nagu ERMi või uue ooperiteatri kunstihanked.

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus reguleerib avaliku funktsiooniga hoone ehitustöödega kaasnevat kunstiteoste tellimise kohustust avaliku ruumi esteetilise rikastamise eesmärgil.

1) Avalikeks kunstiteosteks on kõik hoonete välis-ja sisearhitektuuri ning nende territooriumiga seotud kunstiteosed, kui nad on kavandatud järgmises (3) loetletud hoonetele.

2) Avalik kunstiteos võib olla nii kinnis-kui vallasasi

(2) Avaliku funktsiooniga hooned käesoleva seaduse tähenduses on vastavalt kasutamise otstarbele järgmised hooned tingimusel, et need on üldiseks kasutamiseks ette nähtud ja avatud; **kultuuriasutuste**, hoolekandeesutuste ja ühiselamute hooned, büroo-, administratiiv-, transpordi-, side-, meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- ja spordihooned ning nendega seotud territooriumid

2. Kunstiteoste tellimise kohustus

(1) Käesolevas seaduses sätestatud kohustused laienevad järgmistele isikutele (edaspidi **ehituse tellija**):

1) riik või riigiasutus;

2) avalik-õiguslik juriidiline isik või selle asutus, välja arvatud kohaliku omavalitsuse üksus, kohaliku omavalitsuse asutus või kohalike omavalitsuste ühendus. **Kui linnade ja kohalikud omavalitsused kavatsevad avalikku ruumi püstitada kunstiteoseid, alluvad nad käesoleva seaduse menetluse korrale;**

3) sihtasutus, mille ainuasutajaks on käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud isik, või mille nõukogu liikmetest vähemalt poole määravad käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud isikud;

4) mittetulundusühing, mille liikmetest rohkem kui pool on käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud isikud;

5) Vabariigi Valitsuse määratud riigi äriühing, kes osutab riigile kinnisvarateenuseid ja nõustab riiki kinnisvaraga seotud küsimustes, ning muu eraõiguslik juriidiline isik tingimusel, et ta on asutatud eesmärgiga täita või täidab põhi- või kõrvaltegevusena ülesannet avalikes huvides, millel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu, ja mida põhiliselt rahastavad või mille juhtimis-, haldus- või järelevalveorgani liikmetest rohkem kui poole määravad või mille juhtimist muul viisil kontrollivad koos või eraldi käesoleva lõike punktides 1–4 või teised käesolevas punktis nimetatud isikud või mõne muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi vastavad isikud;

6) isik, kellele on antud eri- või ainuõigus tegutseda riigihangete seaduse §-des 83–89 nimetatud valdkondades.

(2) *Ideekonkurssi on võimalik korraldada pärast hankemenetluse lõppemist hankelepingu sõlmimisega riigihangete seaduse paragrahv 29 lõike 3 punkti 1 kohaselt juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:*

1) *ehitusetellija sõlmis hankijana riigihangete seaduse paragrahv 4 lõikes 3 nimetatud ehitustööde hankelepingu või riigihangete seaduse paragrahv 72 lõikes 1 nimetatud ehitustööde kontsessioonilepingu;*

2) *ehitustöö seisneb avaliku funktsiooniga hoone püstitamises, laiendamises või rekonstrueerimises;*

3) *ehitustööde hankelepingu hind koos käibemaksuga on võrdne riigihanke seaduse psragrahv 15 lõikes 1 nimetatud ehitustööde riigihanke kolmekordse piirimääraga või ületab seda.*

(3) *Kunstiteoste hind ilma käibemaksuta peab kokku olema vähemalt 1/100 järgmisest hinnast, kuid mitte üle 65 000 euro.*

1) *käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 nimetatud ehitustööde hankelepingu või kontsessioonilepingu hinnast;*

2) *juhul, kui ehitustööde hange on jaotatud ühe hankemenetluse raames osadeks, kõigi osade suhtes sõlmitud hankelepingute summeeritud hinnast;*

3) *juhul, kui ehitustööde hankelepingule eelneva viie aasta jooksul on sõlmitud sama hoone projekteerimisteenuste hankeleping, ehitustööde ja projekteerimisteenuste hankelepingute summeeritud hinnast.*

§ 3. Kunstiteose tellimise menetlus

(1) EV Kultuuriministeerium on käesolevast seadusest tulenevate ülesannete koordineeriv asutus.

(2) EV Kultuuriministeerium vastutab tellitud kunstiteoste kunstilise taseme eest.

1) EV kultuuriministeeriumi teeb seda oma haldusalasse kuuluva struktuuri kaudu, mille juurde luuakse avaliku kunsti alaline ekspertiisi nõukogu (AKEN). AKEN koosseis peab vähemalt 2/3 ulatuses koosnema loome liitu kuuluvatest füüsilistest isikutest, keda määrab loomeliidu juhatus. AKEN töösse võib kaasata eksperte ka mitte loomingulisse liitu kuuluvatest inimestest. AKEN koosseis kuulub perioodilisele uuendamisele.

2) Kunstiteoste ideekavandite žüriid peavad vähemalt 2/3 ulatuses koosnema füüsilistest isikutest, kelle on loomeliidu liikmete hulgast määranud loomeliidu juhatus. Žüriisse peab olema kaasatud tellija esindaja, ning projekteeriv arhitekt ja sisekujundaja. Žürii kinnitab oma käskkirjaga kultuuriminister.

3) Ostu teel võib omandada kunstiteoseid avalikku ruumi väljapanekuks ka kunstinaätustelt sinna konkureerivatena eksponeeritud taieste hulgast.

4) Kultuuriministeerium teeb tihedat koostööd ehituse tellijaga, loominguliste liitudega ja vajaduse korral linnade peaarhitekti või kunstnikuga.

5) Ettepanekud käesoleva seaduse alusel kunstiteoste tellimiseks esitab Kultuuriministeeriumile ehituse tellija. Seda võivad teha ka loomingulised liidud, projekteerimisbürood, kohalikud omavalitsused. Ettepanekud vaatab läbi ja annab oma soovitusel kunstiteose tellimiseks Kultuuriministeeriumi juures tegutsev AKEN.

(3) *Kultuuriministeerium* kuulutab ideekonkursi välja 1 aasta jooksul hankemenetluse lõppemisest või juhul, kui ehitustööde hange on jaotatud ühe hankemenetluse raames osadeks, viimase osa suhtes hankelepingu sõlmimisest.

1) *Ideekonkursile rakendatakse riigihangete seaduses ideekonkursi kohta sätestatud, arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi.*

2) *Ideekonkursi eesmärk on sõlmida võitjaga hankeleping, millega tellitakse uue kunstiteose valmistamine.*

3) Kultuuriministeerium avalikustab 3 kuu jooksul oma veebileheküljel ideekonkursi tulemused, tellitava töö autori, kunstiteose liigi ning autoriga lepingu sõlmimise ja töö maksumuse.

4) Kunstiteose autorile makstakse lepingu sõlmimisel välja 25 % lepingu maksumusest. Edasised väljamaksud 50 %, 75 % ja 100 % ulatuses toimuvad olenevalt teose valmimisastmest AKEN ekspertiisiprotokolli alusel.

(4) Käesolevas paragrahv 3-s seadestatud menetlus avalikku ruumi püstitavate kunstiteoste kohta on kohustuslik, peale käesolevas seaduses ette nähtud finantside arvel teostatavate, ka kõikidest muudest allikatest - linna ja kohalike omavalitsuste vahenditest, korjandustest ja annetustest saadavatest rahadest, eraisiku või eraettevõtte poolt finantseeritavatest avalikku ruumi paigutatavate kunstiteoste kohta.

§ 4. Järelevalve

(1) 1) Käesplevast seadusest tulenevat rahalist laekumist ja nende otstarbekat kulutamist kontrollib EV Rahandusministeerium.

2) Järelevalvet käesoleva seadusest tulenevate protseduuriliste nõuete täitmist teostab EV Kultuuriministeerium

(2) Järelevalvet teostaval ametnikul on ülesannete täitmiseks õigus:

1) saada tellijalt vajadusel andmeid käesoleva seaduse nõuete täitmise kohta;

2) teha tellijale käesoleva seaduses sätestatud korras kohustuslik ettekirjutus käesoleva seaduse nõuete rikkumise korral.

(3) Ettekirjutuses tuuakse ära:

1) ettekirjutuse tegemise aeg ja koht;

2) ettekirjutuse koostaja ees- ja perekonnanimi, ametikoht ning asutuse nimetus ja aadress;

3) füüsilise isiku ees- ja perekonnanimi või juriidilise isiku nimetus, kellele ettekirjutus tehakse;

4) ettekirjutuse tegemise aluseks olevad asjaolud ja viide õiguslikule alusele;

5) ettekirjutuse resolutsioon, milles tuuakse välja kohustatud subjekti ettekirjutusest tulenevad kohustused ja nende täitmise tähtajad;

6) viide sunnivahendite kohaldamise võimalusele ettekirjutuses sisalduva kohustuse täitmata jätmise korral;

7) ettekirjutuse vaidlustamise kord ja tähtaeg;

8) ettekirjutuse koostaja allkiri.

(4) Järelevalvet teostav ametnik toimetab ettekirjutuse isikule või tema esindajale kätte posti teel väljastusteatega tähtkirjaga või annab üle allkirja vastu.

(5) Ettekirjutuse täitmata jätmisel võib järelevalve teostaja rakendada asendustäitmist või sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 1500 eurot.“;

§ 5. Vastutus

(1) Käesoleva seaduse § 2 lõigetes 2 ja 3 ning § 3 lõigetes 1 ja 4–6 sätestatud nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud rikkumise eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 4000 eurot.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud väärtegedele kohaldatakse karistusseadustiku ja väärteomenetluse seadustiku sätteid.

(4) Käesolevas paragrahvis sätestatud väärtegede kohtuväline menetleja on Kultuuriministeerium.

§ 6. Rakendussäte

Käesolevast seadusest tulenevat kunstiteoste tellimise kohustust rakendatakse juhul, kui käesoleva seaduse § 2 lõikes 2 nimetatud hankemenetlus algab pärast seaduse jõustumist.

§ 7. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2011. aasta 1. jaanuaril.

Riigikogu esimees Ene ERGMA

Tallinn, Toompea

„.....“ „.....“ 2009

Selgitused täienduste ja paranduste kohta.

1 (1) 1) ja 2) Avaliku kunstiteose määratlus peaks selle seaduse mõttes olma siiski defineeritud. Samuti peaks olema kinnisasi lubatud. Näiteks võidakse soovida hoone ette paigutada tavalisi skulptuure, abstraktseid kujundusi, valgusskulptuure, purskaevukujundusi jne. Ka installatsioon, vitraaž, klaasehistöödest pannoo ja keraamiline dekoratiivsein võivad olla kinnisasjad. **Kui sõna kinnisasi ei sobi, siis tuleks neid objekte kuidagi teisiti nimetada või jätta ära ka sõna vallasasi.**
(2) **Kultuuriasutused** (teatrid, kontsertmajad, raamatukogud, kultuurimajad jne) võiksid ka sees olla. On need ju enim külastatavad ja kõige suurema kunstihuvilise publikuga.

2 (1) Mõistet **tellij**a võiks asendada mõiste **ehituse tellija**. Kui raha koondatakse ühtsesse fondi, võib mõiste **tellij**a tähendada ka kunstiteose tellijat, kelle funktsioone võib panna ka mõnele Kultuuriministeeriumi haldusalas olevale struktuurile. Selle punkti lõik 2) toodud tekstis peaks olema lisatud – **Kui linnade ja kohalikud omavalitsused kavatsevad avalikku ruumi püstitada kunstiteoseid, alluvad nad käesolevas seaduses ettenähtud menetluse korrale.**
See loetelus toodud kohustuslaste nimekiri võiks laiened ka väliskapitalil tegutsevatele ettevõtetele ja erakapitalile, kui tegemist on avaliku ruumiga, avalikus kasutuses oleva objektiga.

3 (1), (2) ja (3) tehtud ettepanekud ja muudatused on lisatud põhjustel, et ilma koordineeriva keskuseta muutub kogu töö kaootiliseks. Hiljem tuleb ettekirjutustega parandada vigu, mis muidu oleks töökorraldusega välditavad. Ka oleks vajalik ühtse hinnapoliitika kujundamine. Kui see jätta erinevate tellijate hooleks, võib siin ette tulla võrreldavate tööde hindade suuri mittevastavusi
(3) 3) on küsimärgiga.

4 Lisatud punkt (1) **Käesolevast seadusest tulenevate rahalist laekumist ja seaduspärast kulutamist kontrollib EV Rahandusministeerium**

(2) Võiks olla sellises sõnastuses: **Järevalvet käesoleva seaduse protseduuriliste nõuete täitmist teostab EV Kultuuriministeerium.**

(1) ja (2) mõte on selles, et võtta Kultuuriministeeriumilt ära kohustus kontrollida kõikide ehituste eelarveid. Ka on vist õigem kui menetluse korraldajat ei kontrolli menetleja ise.